

Київський університет імені Бориса Грінченка
 Кафедра початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор
О.Б. Жильцов
2015 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.12 ПП Методика навчання російської мови

напрям підготовки 6.010102 Початкова освіта
Педагогічний інститут

Методика навчання російської мови: роб. навч. прог. [для студ. напр. підгот. 6.010102 «Початкова освіта»] / уклад. В. Ф. Александрова. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015. – 42 с.

Розробник:

Александрова Валентина Федорівна, старший викладач кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін

Протокол № 7 від 04 лютого 2015 року

Завідувач кафедри початкової освіти та
методик гуманітарних дисциплін

С.М. Мартиненко

Заступник директора
з науково-методичної та навчальної роботи

М.А. Машовець

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни.....	4
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	8
III. Програма.....	10
Змістовий модуль I. Обучение грамоте как особая ступень овладеня первоначальными умениями чтения и письма.....	10
Змістовий модуль II. Современная система обучения чтению и литературе.....	11
Змістовий модуль III. Методика изучения языковой теории (фонетики, лексики, морфемики, словообразования, грамматики – морфологии и синтаксиса), правописания (орфографии и пунктуации), развития речи в начальных классах школы.....	12
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Методика навчання російської мови».....	14
V. Плани практичних занять.....	15
VI. Завдання для самостійної роботи.....	25
Карта самостійної роботи бакалавра.....	27
VII. Індивідуальна навчально-дослідна робота.....	30
VIII. Система поточного та підсумкового контролю знань.....	34
IX. Методи навчання.....	37
X. Методичне забезпечення курсу.....	37
Питання до екзамену.....	38
XI. Рекомендована література.....	40
Основна.....	40
Додаткова.....	40

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча програма розроблена для курсу дисципліни «Методика навчання російської мови» і призначена для студентів напряму підготовки 6.010102 «Початкова освіта» з метою забезпечення необхідної теоретичної і практичної підготовки студентів для майбутньої педагогічної діяльності в освітній сфері «Початкова освіта».

Робоча програма навчальної дисципліни «Методика навчання російської мови» є нормативним документом Педагогічного інституту, який розроблений кафедрою початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра у відповідності з навчальним планом для всіх спеціальностей денної форми навчання.

Програму розроблено із врахуванням рекомендацій МОН України (лист №1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізацією для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Робочу програму з навчальної дисципліни складено відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Програма визначає обсяг знань, якими повинен володіти бакалавр у відповідності до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Методика навчання російської мови», необхідне методичне забезпечення, технологію оцінювання навчальних досягнень студентів, основні напрями індивідуальної та самостійної роботи.

Вивчення методики російської мови передбачає розв'язання певних завдань фундаментальної професійної підготовки спеціалістів вищої кваліфікації, зорієнтовано на вирішення таких складних та актуальних задач, як мовний, емоційно-моральний та інтелектуальний розвиток учнів. Молодші школярі засвоюють систему найважливіших мовних понять, оволодівають вміннями і навичками в області мовлення, читання й письма, без чого неможливе подальше успішне навчання. Значним є виховне значення мови: вона відкриває школярам дорогу у світ людських відносин, науки та мистецтва.

Завдання курсу:

- відстежити тенденції розвитку методики російської мови від «Азбуки» І.Федорова до сьогодення, дослідження останніх десятиріч та проблеми, які чекають на своє вирішення.

- засвоїти теоретичні основи та принципи навчання російської мови, знати основні методичні прийоми роботи та вміти застосовувати їх, вивчити практичний досвід та його традиції.

- озбройти майбутніх фахівців вміннями вибору мети вивчення дисципліни на даному етапі в даному типі школи, визначення мінімуму знань, якими повинні володіти школярі (освітні стандарти), критеріями контролю.

- вивчити закономірності мовленнєвого розвитку дітей на різних етапах, закономірності формування мовних понять у школярів, їх аналітико-синтетичних умінь, усвідомлення практично засвоєної мови.

- вивчити рівні знань та вмінь учнів, з'ясувати причини успіхів і поразок, діагностувати помилки та прогнозувати результати навчання.

- застосовувати такі методи та прийоми, які б забезпечували пізнавальний інтерес, активність та самостійність учнів, розвиток їх інтелекту, стійкість засвоєння знань, конструювання варіантів за інтересами школярів, рівнями їх розвитку та здібностей.

- слідкувати за новими дослідженнями в галузі теорії навчання мові як фундаментальної частини методики.

Перераховані завдання визначають відбір матеріалу, коло понять, що підлягають вивченню, послідовність розташування розділів та тем матеріалу в програмі.

У процесі вивчення методики викладання російської мови під час семінарських занять, індивідуальної науково-дослідницької та самостійної роботи студенти повинні

знати:

- зміст та вимоги програми з російської мови для учнів 1 – 4 класів у відповідності з вимогами Державного стандарту освіти.

- особливості змісту підручників з російської мови та читання нового покоління.

- методи та прийоми навчання молодших школярів російської мови та читання, виховання та розвитку особистості учня, високої культури мовлення.

- форми планування та проведення уроків різних типів.

Студенти повинні оволодіти наступними практичними навичками:

- уміти застосовувати в навчальному процесі досягнення сучасної методики навчання російської мови, узагальнений передовий практичний досвід.

- забезпечувати гуманітарний напрям навчального процесу, методики, гуманний підхід до дітей, відмовитись від заполітизованих, тенденційних текстів в дидактичних матеріалах.

- забезпечувати високий рівень науковості викладання навчального матеріалу при жорсткому дотриманні Державного освітнього стандарту.

- забезпечувати високий естетичний рівень класних та позакласних занять з мови і літератури, високий рівень пізнавальних інтересів та мотивації навчання, орієнтацію на високі класичні зразки, на творчу діяльність дітей, на зв'язок мовних занять з іншими предметами.

Метою навчання навчальної дисципліни «Методика навчання російської мови» є формування професійної готовності до здійснення педагогічної діяльності з курсу російської мови в початковій школі з українською мовою навчання.

Основними завданнями навчальної дисципліни:

- формування методичного мислення і розуміння метамови методики російської мови (лінгводидактики);

- подання матеріалу про розвиток методики викладання російської мови у ХІХ-ХХ ст. в узагальненому вигляді, характеристика основних тенденцій, напрямків і проблем сучасної методики викладання російської мови;

- ознайомлення студентів з цілями, задачами і змістом курсу російської мови в сучасних школах України;

- формування уявлення:
 - а) про діючі на сьогодні програми, навчально-методичні комплекси;
 - б) про ефективні методи і прийоми, а також про різноманітні засоби навчання, які застосовуються на уроках російської мови, факультативних заняттях і в позакласній роботі з предмета;
- розгляд питань з методики вивчення основних розділів шкільного курсу російської мови;
- вироблення у студентів умінь планування роботи з російської мови, побудови уроків, здійснення контролю за діяльністю учнів, перевірки і оцінювання їх знань, умінь і навичок;
- формування умінь самостійного опрацювання науково-методичної літератури, вивчення досвіду вчителів і застосування на практиці досягнень сучасної методики російської мови.

Методика навчання російської мови спрямовує майбутнього вчителя початкових класів на засвоєння теоретичних (лінгвістичних і психолого-педагогічних) основ, на яких базується сучасне навчання російської мови, а також практичних умінь і навичок, які необхідні для професійної педагогічної діяльності.

Кількість годин, відведеніх начальним планом на вивчення дисципліни, становить – 108 год., 3 кредити ECTS, 32 год. – аудиторних, 6 год. – лекційних, 4 год. – семінарських, 18 год. – практичних, 4 год. – індивідуальних, 36 год. – самостійна робота. Вивчення студентами навчальної дисципліни завершується складанням *іспиту*.

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: процес оволодіння студентами теорією та практикою російської мови в умовах навчання на різних її рівнях: орфоепічному, морфемному, лексичному, морфологічному, синтаксичному та рівні зв'язного мовлення в умовах навчання.

Курс	Напрям, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів відповідно до ECTS <i>3 кредити</i>	Шифр та назва галузі знань <i>0101 «Педагогічна освіта»</i>	Нормативна Рік підготовки: 3-й Семестр: 6
Змістові модулі: <i>3 модулі</i>	Шифр та назва напряму підготовки: <i>6.010100 «Початкова освіта»</i>	Аудиторні заняття: 32 год., з них: Лекції: (теоретична підготовка): 6 годин Семінарські заняття: 4 год. Практичні заняття –18 год. Індивідуальна робота: 4 год. Самостійна робота: 36 годин Модульний контроль: 4 год. Вид контролю: екзамен
Загальний обсяг дисципліни (години) <i>108 годин</i>	Освітньо-кваліфікаційний рівень <i>«бакалавр»</i>	

ІІ. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Всього	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Практичних	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль

Змістовий модуль І

ОБУЧЕНИЕ ГРАМОТЕ КАК ОСОБАЯ СТУПЕНЬ ОВЛАДЕНИЯ ПЕРВОНАЧАЛЬНЫМИ УМЕНИЯМИ ЧТЕНИЯ И ПИСЬМА

1	Введение. Теория и методика обучения русскому языку как наука. Науки о языке – основа его методики. Обучение грамоте как особая ступень овладения первоначальными умениями чтения и письма. Содержание обучения русскому языку в условиях украинско-русского двуязычия.			2		2		6	
2	Особенности обучения русскому языку на начальном этапе в условиях близкородственного украинско-русского двуязычия.					2		6	
	<i>Разом</i>	24	6	2	4	-	12	-	

Змістовий модуль ІІ

СОВРЕМЕННАЯ СИСТЕМА ОБУЧЕНИЯ ЧТЕНИЮ И ЛИТЕРАТУРЕ

3	Краткий историко-критический обзор становления и развития методики обучения чтению. Качества навыка чтения. Приемы формирования навыков плавного, правильного и беглого чтения. Приемы работы над формированием навыков сознательного чтения. Приемы формирования и пути совершенствования навыков выразительного чтения.			2		2		6	
4	Методика чтения и анализа художественного произведения в начальных классах. Особенности работы над составлением плана художественного произведения и научно-познавательной статьи. Принципы проведения словарной работы.			2		2	2	6	2
5	Методика обучения пересказыванию. Основы методики чтения произведений разных родов и жанров. Методика работы над эпическими произведениями. Методика чтения и анализа стихотворений, басен, научно-познавательных статей.			2	2	2			
	<i>Разом</i>	38	8	6	2	6	2	12	2

Змістовий модуль III
**МЕТОДИКА ИЗУЧЕНИЯ ЯЗЫКОВОЙ ТЕОРИИ (ФОНЕТИКИ, ЛЕКСИКИ,
 МОРФЕМИКИ, СЛОВООБРАЗОВАНИЯ, ГРАММАТИКИ – МОРФОЛОГИИ И
 СИНТАКСИСА), ПРАВОПИСАНИЯ (ОРФОГРАФИИ И ПУНКТУАЦИИ),
 РАЗВИТИЯ РЕЧИ В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ ШКОЛЫ**

6	Общие основы методики изучения русского языка в украинской школе. Содержание начального обучения русскому языку. Методы изучения русского языка в школе. Государственный стандарт образования. Лингвосопоставительный анализ учебного материала русского и украинского языков.	2	4	6					
7	Особенности изучения основ фонетики и графики, лексикологии, грамматики – морфологии и синтаксиса. Методика работы над формированием орфографических навыков.	2	2						
8	Усвоение орфографии младшими школьниками. Виды орфографических упражнений и обучающих диктантов. Методика работы над ошибками. Методика развития речи учащихся. Методика работы над изложением и сочинением.	2	2						
	<i>Разом</i>	46	18	2	2	8	2	12	2
	<i>Разом за навчальним планом</i>	10	3	8	2	18	4	36	4
								екза мен	

ІІІ. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА НАВЧАННЯ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

Обучение грамоте как особая ступень овладення первоначальными умениями чтения и письма

Лекция 1. Введение. теория и методика обучения русскому языку. Обучение грамоте в условиях близкородственного украинско-русского двуязычия. Современные технологии обучения русскому языку как средство повышения качества образования в условиях модернизации. Профессиональная компетентность учителя

Введение. Предмет и задачи методики преподавания русского языка. Структура и специфика научного курса методики преподавания.

Связи методики с психологией, с педагогикой, с теорией речевой деятельности, с логикой и литературоведением.

История развития методики русского языка в школах Украины.

Методологические основы методики преподавания русского языка.

Компетентно-ориентированное обучение русскому языку в начальных классах.

Задачи, стоящие перед обучением грамоте. Учебно-методический комплект по обучению грамоте.

Методы обучения грамоте, их классификация.

Чтение и письмо как виды речевой деятельности. Механизм чтения и письма.

Современный звуковой аналитико-синтетический метод обучения.

Начальное обучение чтению.

Структура и содержание урока на начальном этапе обучения.

Основные понятия темы: предмет, цели, задачи, методика преподавания, структура курса, науки о языке, психология, педагогика, речевая деятельность, литературоведение, метод, передовой педагогический опыт, обучение грамоте, методический комплект, методы обучения, звуковой строй языка, графика, слоговой принцип.

Добукварный, букварный (основной), послебукварный периоды обучения, учебный процесс, система работы, развитие речи, мышления.

Література:

1. Алексєєва С. Особливості викладання російської мови у школі з українською мовою навчання/ С. Алексєєва // Рідна школа. – 2005. – № 3. – С. 64 – 65.
2. Гудзик І.П. Російська мова для шкіл з українською мовою навчання (шкільний компонент). Програма / І. П. Гудзик // Початкова школа. – 1997. – №8. – С. 17 – 20
3. Коваль А.П. Методика преподавания русского языка в школах с украинским языком обучения. / А.П. Коваль – К. : Вища школа, 1989. – 311 с.

4. Львов М.Р. Словарь – справочник по методике русского языка. / М. Р. Львов – М. : Просвещение, 1999. – (с.59,72,75, 96,148,149,150,152)
5. Пахненко И.И. Методика преподавания русского языка в начальной школе с украинским языком обучения: учебное пособие для студентов высших учебных заведений специальности «Начальное обучение». / И. И. Пахненко – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2006. – 336 с.
6. Ващуленко Н.С. Букварь. Учебник для 1 класса общеобразовательных заведений с русским языком обучения. / Н.С. Ващуленко, И.Н. Лапшина – К. : Видавничий дім «Освіта», 2012. – 144 с .

Практическое занятие 1

Направленность и содержание обучения русскому языку в начальных классах в условиях украинско-русского двуязычия.

Практическое занятие 2

Усвоение элементов графической системы русского языка.

Методика ознакомления с буквами, которые не совпадают в русском и украинском алфавитах.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II Современная система обучения чтению и литературе

Лекция 2. Краткий историко-критический обзор становления и развития методики обучения чтению. Приемы формирования навыка чтения. Методика анализа художественного произведения в начальных классах

Очерк истории методики чтения. К.Д.Ушинский – родоначальник метода объяснительного чтения. Взгляды Л.Н.Толстого на процесс обучения чтению. Методика воспитательного чтения Ц.П.Балтадона.

Метод литературно-художественного чтения. Метод творческого чтения.

Современная система обучения чтению. Задачи уроков чтения в национальной школе.

Процесс работы над художественным произведением.

Приемы анализа и виды работы с текстом. Место и особенности словарной работы.

Творческие работы учащихся в связи с чтением: сочинения (устные и письменные), продолжение прочитанного, драматизация, рассказ по аналогии.

Основные понятия темы: методика чтения, объяснительное чтение, воспитательное чтение, творческое чтение, литературно-художественное чтение, современная система, качества чтения, методические условия, традиционные приемы, словарная работа, обобщающая работа, произведения, творческие работы, план текста, виды пересказов.

Литература:

1. Аркадьева А. Уроки чтения. / А. Аркадьева – М., Баллас.-С-Инфо.1996.–112 с.
2. Львов М.Р. Словарь-справочник по методике преподавания русского языка. / М. Р. Львов– М., 1999. – С.59, 72, 75, 96, 148, 149, 150, 152.
3. Пахненко И.И. Методика преподавания русского языка в начальной школе с украинским языком обучения. / И.И. Пахненко – Сумы: «Университетская книга», 2012. – 336 с.
4. Вашуленко Н.С. Букварь.Учебник для 1 класса общеобразовательных заведений с русским языком обучения. / Н.С. Вашуленко, И.Н. Лапшина – К. : Видавничий дім «Освіта», 2012. – 144 с.

Практическое занятие 3.

Задачи и пути развития речи младших школьников Приемы работы над формированием навыка сознательного чтения..

Практическое занятие 4.

Основы методики чтения и анализа произведений различных родов и жанров.
Формирование и совершенствование навыков выразительного чтения.
Работа с книгой.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Методика изучения языковой теории (фонетики, лексики, морфемики, словообразования, грамматики – морфологии и синтаксиса), правописания (орфографии и пунктуации), развития речи

Лекция 3. Общие основы методики изучения русского языка в украинской школе. Содержание начального обучения русскому языку. Методы изучения русского языка в школе.

Задачи уроков русского языка в национальной школе.

Учебная программа по русскому языку для 1 – 4 классов общеобразовательных учебных заведений с украинским языком обучения. (Государственный стандарт образования).

Общедидактические принципы обучения.

Характеристика и классификация основных методов обучения русскому языку.

Педагогическая технология.

Технология объяснительно-иллюстративного обучения.

Технология личностно-ориентированного обучения.

Технология развивающего обучения. Метод проектного обучения.

Информационно-коммуникационные технологии.

Цель, задачи, структура и содержание урока русского языка.

Лингвосоставительный анализ учебного материала русского и украинского языков.

Речевая направленность уроков русского языка.

Основные понятия темы: методы и приемы обучения, технологии обучения, задачи обучения, воспитательная функция, лингвистические и психолого-педагогические основы, программа, содержание обучения, коммуникативная компетентность.

Литература:

1. Алексеева С. Особливості викладання російської мови у школі з українською мовою навчання / С. Алексеева // Рідна школа. – 2005. – № 3. – С. 64 – 65.
2. Байбара Т.М. Компетентнісний підхід в початковій освіті: теоретичні засади / Т.М.Байбара // Початкова школа. – 2010. – № 8 – С. 46 – 50.
3. Бібік Н.М.Компетентність і компетенції у результатах початкової освіти / Н.М.Бібік // Початкова школа. – 2010. – № 9. – С. 1 – 4.
4. Гудзик И.Ф. Новое в предмете требует новых способов усвоения. Характеристика методов обучения русскому языку с учетом компетентной ориентированности образования. / И.Ф. Гудзик //Русская словесность в школах Украины. – 2007. – № 1. – С. 2 – 6.
5. Волошина А. П. Методика обучения русскому языку в начальной школе (с украинским языком обучения): Пособие для студентов и учителей начальных классов. / А. П. Волошина – Умань, 2011. – 125 с.

Практическое занятие 5 – 6

Общие основы методики изучения русского языка в украинской школе. Лингвосопоставительный анализ учебного материала русского и украинского языков.

Практическое занятие 7 – 8

Сущность грамматических понятий и основные трудности их усвоения младшими школьниками. Типы грамматических упражнений.

Практическое занятие 9

Методика работы по формированию навыков работы с текстом. Задачи и пути развития связной речи младших школьников

Семинарское занятие 1

Особенности работы над составлением плана художественного произведения и научно-познавательной статьи. Принципы проведения словарной работы на уроке чтения. Методика обучения пересказу.

Семинарское занятие 2

Методика развития речи учащихся. Методика работы над изложением и сочинением.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА ВІКЛАДАННЯ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ» на 2014 / 2015 н.р. III курс

Разом: 108 год . (лекції – 6год., семінарські заняття – 4год., практичні заняття – 18 год., інд .роб. – 4год., МКР – 4год., самостійна робота – 36 год.), підсумковий контроль - екзамен

Тиждень			
Назва модуля	Змістовий модуль 1 Обучение грамоте как особая ступень овладения первоначальными умениями чтения и письма	Змістовий модуль 2 Современная система обучения чтению и литературе	Змістовий модуль 3 Методика изучения языковой теории и развития речи в начальных классах школы
Кількість балів за модуль	53 б.	105 б.	151 б.
Лекції	1	2	3
Дата			
Теми лекцій	Введение. Теория и методика обучения русскому языку как наука. Особенности обучения русскому языку на начальном этапе в условиях близкородственного украинско-русского двуязычия. 1б.	Краткий историко-критический обзор становления и развития методики чтения. Методика чтения и анализа художественного произведения. 1б.	Общие основы методики изучения русского языка в украинской школе. Особенности изучения основ фонетики и графики, лексикологии и грамматики. Методика работы над формированием орографических навыков. 1 б.
Теми практичних занять	1 – 2	3,4 + сем. № 1	5,6,7,8,9+ сем. № 2
Теми	1. Направленность и содержание обучения русскому языку в начальных классах в условиях украинско-русского двуязычия. 2. Усвоение элементов графической системы русского языка. Методика ознакомления с буквами, которые не совпадают в русском и украинском алфавитах. 20 б.+2 б.	3. Задачи и пути развития речи младших школьников. Приемы работы над формированием навыка сознательного чтения. 4. Основы методики чтения и анализа произведений различных жанров. Работа с книгой. Сем. № 1. Особенности работы над составлением плана. Словарная работа на уроках чтения. Методика обучения пересказу. 40 б. +4 б.	5-6. Общие основы методики изучения русского языка в украинской школе. 7-8. Сущность грамматических понятий и основные трудности их усвоения школьниками. Типы грамматических упражнений.. 9. Методика раб. по форм. навыков раб. с текстом. Задачи и пути развития связной речи. Сем. № 2 Методика развития речи учащихся. 50 б. + 5 б.
ІНДЗ			30 б.
Самостійна робота	Табл. 6.1 30 б.	Табл. 6.1 25 б.	Табл. 6.1 30 б.
Види поточного контролю		МКР №1 25 б. Реферат 10 б.	МКР №2 25 б.
Вид підсумкового контролю			Екзамен

Разом 299 балів (коєфіцієнт визначення успішності – 1.79)
Всього балів з урахуванням коєфіцієнту 100

ПЛАНІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
Змістовий модуль I
Обучение грамоте как особая ступень овладення первоначальными
умениями чтения и письма

Практическое занятие 1 (2 час)

Тема: Направленность и содержание обучения русскому языку в начальных классах в условиях украинско-русского двуязычия

План занятия

I. Теоретическая часть.

Понятийно-категориальный аппарат темы.

1. Задачи методики русского языка в национальной школе.
2. Принципы и методы обучения русскому языку.
3. Цели, задачи и содержание начального обучения русскому языку.
4. Специфика обучения русскому языку и особенность занятий на начальном этапе обучения.
5. Формирование норм русского литературного произношения. Развитие речевого слуха у школьников.
6. Развитие лексических и грамматических навыков.
7. Методика введения нового слова в речевую практику (презентация фрагмента урока на конкретном языковом материале).
8. Развитие навыков связного высказывания.

II. Проверка выполнения самостоятельной работы.

Литература

Основная:

1. Агаркова И.П. Грамматические разборы. Русский язык. 1 класс: тетрадь-помощник. / И.П Агаркова – Х. : изд-во «Ранок», 2014. – 41 с.
2. Амонашвили Ш.А. Здравствуйте, дети! / Ш.А. Амонашвили – М. : 1986. – 208 с.
3. Афанасьев П.О. Хрестоматия по истории методов преподавания русского языка в начальной школе. – М. : 1997. – 300 с.
4. Волошина А.П. Методика обучения русскому языку в начальной школе (с украинским языком обучения): Пособие для студентов и учителей начальных классов. / А. П. Волошина – Умань, 2011. – 125 с.
5. Пахненко И.И. Методика преподавания русского языка в начальной школе с украинским языком обучения. / И. И. Пахненко – Сумы: «Университетская книга», 2012. – 336 с.
6. Лапшина И.Н. Русский язык: 1 класс. Учебник для общеобразовательных учебных заведений с обучением на украинском языке. / И.Н. Лапшина, Н. Н. Зорька – К. : « Освіта», 2012. – 176 с.

Дополнительная:

1. Гудзик И.Ф. Формировать умения коллективной работы. Ключевые компетентности и формы организации учебной деятельности учащихся / И. Ф. Гудзик // Русская словесность в школах Украины.–2007.–№3.–С.2–7.

2. Жедек П.С. Звуковой и звуко-буквенный анализ на разных этапах обучения правописанию. / П.С. Жедек – М.: Начальная школа, № 81, – 1991. – С. 65.
3. Илюхина В.А. Письмо с «секретом» (Из опыта работы по формированию каллиграфических навыков письма учащихся) / В.А Илюхина– М. : Новая школа, 1994. – 48 с.
4. Савченко О. Я. Розвиток пізнавальної самостійності молодших школярів. / О. Я. Савченко–К. : Рад. школа, 1990.–175 с.
5. Стативка В.И. Русский язык. Учебник для 1 класса общеобразовательных учебных заведений с украинским языком обучения (устный курс). / В.И. Стативка, Е.И. Самонова (Электронная версия).

Практическое занятие 2 (2 час)

Тема: Усвоение элементов графической системы русского языка. Методика ознакомления с буквами, которые не совпадают в русском и украинском алфавитах.

План занятия

I. Теоретическая часть.

Понятийно-категориальный аппарат темы.

1. Методика работы над усвоением звуко-графических соответствий (звук – буква).
 2. Методика введения новой буквы.
 3. Начальное обучение чтению. Приемы обучения.
 4. Начальное обучение письму. Задачи обучения письму. Виды письменных работ.
 5. Графические ошибки и пути их исправления. Анализ ученических тетрадей.
 6. Презентация методики изучения букв, не совпадающих в русской и украинской графике (г, ы, и, э, е, ё, ь, ъ):
–задачи изучения;
–методика введения новой буквы;
–система упражнений.
 7. Структура и содержание урока на начальном этапе обучения.
 8. Разработка структуры урока русского языка (2 класс).
 9. Проверка выполнения практической работы.
- II. Проверка выполнения самостоятельной работы.
- III. Модульный контроль знаний.

Литература

Основная

1. Волошина А.П. Методика обучения русскому языку в начальной школе(для школ с украинским языком обучения): Пособие для студентов и учителей начальных классов. / А.П. Волошина– Умань, 2011. – 125 с.
2. Гудзик И.Ф. Компетентностно-ориентированное обучение русскому языку в начальных классах (в школах с украинским языком обучения). / И. Ф. Гудзик – Черновцы: Изд. Дом «Бекрек», 2007. – 496 с.

3. Львов М.Р. Методика преподавания русского языка в начальных классах. / М.Р. Львов, В.Г. Горецкий, О.В. Сосновская – М. : 2008. – С. 21 – 29.
4. Пахненко И.И. Методика преподавания русского языка в начальной школе с украинским языком обучения. / И.И. Пахненко – Сумы: «Университетская книга», 2012. – 336 с.

Дополнительная:

1. Ващуленко М. Речевое развитие первоклассников в процессе обучения грамоте / М. Ващуленко, И. Гудзик. // Початкова школа. – № 9. – 2006. – С. 45 – 48.
2. Илюхина В.А. Письмо с «секретом» (Из опыта работы по формированию каллиграфических навыков письма учащихся). / В.А. Илюхина – М. : 1994. – 48 с.
3. Ставивка В.И. Русский язык. Учебник для 1 класса общеобразовательных учебных заведений с украинским языком обучения (устный курс). / В. И. Ставивка, Е. И. Самонова (Электронная версия).
4. Безрукых М.М. Обучение письму. / М. М. Безрукых – М. : Новая школа, 2009. – 608 с.
5. Царевская Н. И. Словарные слова. 1 класс: рабочий словарик. / Н. И. Царевская. – Х. : изд-во «Ранок», 2013. – 48 с.
6. Безкоровайная Е.В. Русский язык. Каллиграфический тренажер. / Е. В. Безкоровайная – Х. : изд- во «Ранок», 2014. – 26 с.

**Змістовий модуль II
Современная система обучения чтению и литературе**

Практическое занятие 3 (2 час)

Тема: Задачи и пути развития речи младших школьников. Приемы работы над формированием навыка сознательного чтения

План занятия

I. Теоретическая часть.

Понятийно-категориальный аппарат темы.

1. Характеристика основных качеств речи.

2. Работа над речевой культурой детей. Понятие «культура речи».

3. Задачи уроков чтения на современном этапе.

4. Типы упражнений, дающие представление о способах организации работы по культуре речи.

5. Качества навыка чтения.

6. Понятие «сознательное чтение». Три уровня сознательного восприятия текста(на конкретном произведении).

6. Методика анализа художественного текста(на конкретном произведении).

II. Подготовить творческие задания по развитию речевого слуха у младших школьников (на примере стихотворений пейзажной лирики).

III. Проверка выполнения самостоятельной работы.

Литература

Основная:

1. Данилина И.В. Литературное чтение.3 класс.1 семестр (по учебнику И.Н.Лапшиной, Т.Д.Поповой). – Х. : Изд.группа «Основа», 2014. (Серия «Начальная школа. Мой конспект»). – 120 с.
2. Линникова Л.В Чтение. 4 класс. 1-П семестр (для школ с русским языком обучения). / Л.В Линникова– Х.: Изд.группа «Основа», 2012.(Серия «Начальная школа. Мой конспект»). – 46с.
3. Львов М.Р., Горецкий В.Г., Сосновская О.В. Методика преподавания русского языка в начальных классах. / М.Р. Львов, В.Г. Горецкий, О.В. Сосновская – М. : 2008. – 415 с.
4. Смолякова Н.В. Волшебный ручеёк: Хрестоматия. 1 – 4 классы. / Н.В. Смолякова– Донецк: ООО «ПКФ БАО», 2010. – 234 с.
5. Зиновьева Т.И. Практикум по методике обучения русскому языку в начальных классах. / Т.И Зиновьева.–М. : Изд. Центр «Академия», 2007.–304 с.

Дополнительная:

1. Ильин А.М. Букварь XXI века, или как научить детей читать, писать, думать. / А.М. Ильин– С-Пб., 1992. – 88 с.
2. Капинос В.И. Культура речи. / В.И. Капинос – М. : 1997. – 191 с.
3. Ушаков Н.Н. Внеклассные занятия по русскому языку в начальных классах. / Н.Н. Ушаков – М. : 1998. – 192 с.
4. Эдигей В.Б. Учись читать, малыш! (практическое пособие) / В.Б. Эдигей – К: Гранд, 1994. – 240 с.

Практическое занятие 4 (2 час)

Тема: Основы методики чтения и анализа произведений различных родов и жанров. Формирование и совершенствование навыков выразительного чтения. Работа с книгой.

План занятия

I. Теоретическая часть.

Понятийно-категориальный аппарат темы.

1. Методические условия формирования навыков выразительного чтения у младших школьников.

2. Основные средства речевой выразительности.

3. Традиционные и новые приемы формирования навыков выразительного чтения.

4. Требования программы по чтению к выразительности чтения.

5. Специальные упражнения на развитие четкости произношения, вырабатывающие внимание к слову и его частям, развивающие оперативное поле чтения и память.

6. Специальные микроумения: умение слышать логические паузы; умение самостоятельно найти слово, требующее логического ударения; умение прочитать текст, выделяя интонационно значимые слова.

II. Проверка выполнения самостоятельной работы.

III. Учебная дискуссия.

IV. Защита учебного проекта (разработки уроков по сказкам А.С.Пушкина)

Литература

Основная

1. Данилина И.В. Литературное чтение.3 класс.1 семестр (по учебнику И.Н.Лапшиной, Т.Д.Поповой). / И.В. Данилина– Х.: Изд.группа «Основа», 2014. (Серия «Начальная школа. Мой конспект»). – 120 с.
2. Линникова Л.В Чтение. 4 класс. 1 – 2 семестр (для школ с русским языком обучения). / Л.В Линникова– Х. : Изд.группа «Основа», 2012. (Серия «Начальная школа. Мой конспект»). – 113 с.
3. Пахненко И.И. Методика преподавания русского языка в начальной школе с украинским языком обучения. / И.И Пахненко– Сумы: «Университетская книга»,2012.–336 с.
4. Смолякова Н.В. Волшебный ручеёк: Хрестоматия. 1 – 4 классы. / Н.В. Смолякова– Донецк: ООО «ПКФ БАО», 2010. – 236 с.

Дополнительная:

1. Гусарова Л.А Нескучное чтение: формирование умения читать / Л.А. Гусарова // Начальная школа. – 2009. – № 7. – С. 30 – 44.
2. Светловская Н. Н. Обучение детей чтению: Детская книга и детское чтение. / Н. Н. Светловская, Т. С. Пиче-оол – М. : 1999. – 248 с.
3. Сальникова Т. П. Методика обучения чтению. Учебно-методическое пособие. / Т.П. Сальникова– М. : 2000. – 240 с.

Семинарское занятие 1 (2 час)

Тема: Особенности работы над составлением плана художественного произведения и научно-познавательной статьи. Словарная работа на уроке чтения. Методика обучения пересказу

План занятия

1. Коммуникативная направленность урока чтения. Развитие речи – ведущий принцип обучения в начальных классах.
Презентация модели урока чтения в свете современных требований.
2. Развитие навыков по составлению плана анализа литературного произведения(сказки, рассказа, лирического стихотворения).
3. Особенности организации словарной работы в ходе анализа художественного произведения и научно-популярной статьи.
4. Выбор из разных текстов слов для проведения словарной работы.
5. Подбор приёмов объяснения значений слов.
6. Определение места введения слов в урок чтения.

Вопросы для коллективного обсуждения:

1. Каковы направления словарной работы на уроке чтения?
2. От чего зависит выбор приёмов работы со словом?
3. Какова специфика работы с образными словами и выражениями?

Задания для самостоятельной работы:

Группировка слов для организации словарной работы на уроке чтения, подбор приёмов объяснения.

Литература

Основная:

1. Данилина И.В. Литературное чтение.3 класс.1 семестр (по учебнику И.Н.Лапшиной, Т.Д.Поповой). / И.В Данилина. – Х. : Изд.группа «Основа», 2014. (Серия «Начальная школа. Мой конспект»). – 120 с.
2. Линникова Л.В Чтение. 4 класс. 1-П семестр (для школ с русским языком обучения). / Л.В Линникова– Х.: Изд.группа «Основа», 2012.(Серия «Начальная школа. Мой конспект»). – 113 с.
3. Львов М.Р. Методика преподавания русского языка в начальных классах. / М.Р. Львов, В.Г. Горецкий, О.В. Сосновская – М., 2008. – 415 с.
4. Пахненко И.И. Методика преподавания русского языка в начальной школе с украинским языком обучения. / И.И. Пахненко– Сумы: «Университетская книга», 2012.–336 с.
- 5.Светловская Н.Н., Пиче-оол Т.С. Обучение детей чтению: Детская книга и детское чтение. / Н.Н. Светловская, Т.С Пиче-оол– М. : 1999. – 248 с.

Дополнительная:

1. Левин В.А. Когда маленький школьник становится большим читателем. / В.А. Левин – М. : 1994. – 47 с.
2. Сальникова Т.П. Методика обучения чтению./Т.П. Сальникова– М. : 2000.–240 с.
3. Смолякова Н.В. Волшебный ручеёк: Хрестоматия. 1– 4 классы. / Н.В. Смолякова – Донецк: ООО «ПКФ БАО», 2010. – 144 с.

Змістовий модуль III

Методика изучения языковой теории, правописания и развития речи в начальных классах школы

Практическое занятие 5-6 (4 час.)

Тема: Общие основы методики изучения русского языка в украинской школе. Система и методика работы по изучению фонетики, орфоэпии, орфографии, лексики.

План занятия

I. Теоретическая часть.

Понятийно-категориальный аппарат темы.

Задачи изучения русского языка в национальной школе.

1. Принципы русской и украинской орфографии. Орфограмма , её признаки.
2. Методика работы над орографическим правилом в структуре урока русского языка (на конкретном языковом материале).
3. Развитие орфоэпических умений и навыков, формирование норм русского литературного произношения. Система и методика работы по изучению фонетики и орфоэпии.

4. Развитие речевого слуха как условие успешного обучения русскому произношению, интонации, выразительному чтению и правописанию.
 5. Проблема произношения: усвоение литературной нормы, борьба с просторечием и диалектным произношением, с влиянием иноязычной среды.
 6. Значение и задачи лексики в начальной школе. Лексические упражнения, их типология. Выразительные средства лексики, работа со словарями.
- II. Проверка выполнения самостоятельной работы(лексический анализ слова).
- III. Защита учебного проекта по составлению плана-конспекта урока на конкретном изучаемом материале (безударные гласные).

Литература

Основная:

1. Агаркова И.П. Грамматические разборы. Русский язык. 1,2,3,4 класс: тетрадь-помощник. / И.П. Агаркова – К.: изд-во «Ранок», 2014. – 64 с.
2. Дементьева Е.Н. Интересные задания по русскому языку для 1,2,3,4 класса. / Е.Н. Дементьева – К.: изд-во «Ранок», 2013. – 32 с.
3. Волошина А.П. Методика обучения русскому языку в начальной школе(с украинским языком обучения): Пособие для студентов и учителей начальных классов. / А.П. Волошина – Умань, 2011. – 125 с.
4. Курганов С.Ю. Русский язык в таблицах и схемах для учеников начальных классов. / С.Ю Курганов. – К. : изд-во «Ранок», 2013. – 54 с.
5. Львов М.Р., Горецкий В.Г., Сосновская О.Р. Методика преподавания русского языка в начальных классах. / М.Р. Львов, В.Г. Горецкий., О.Р. Сосновская – М. : 2008. – 415 с.
6. Пашковская Н.А. Лингводидактические основы обучения русскому языку. / Н.А. Пашковская – К. : Радянська школа, 1990. – С. 7 – 16.

Дополнительная:

1. Царевская Н.И. Русский язык. Словарные слова.1 класс: рабочий словарик. / Н.И. Царевская – К. : изд-во» Ранок», 2013. – 48 с. // Ментьева Е.Н.Интересные задания по русскому языку для 1 класса. – К. : изд-во «Ранок», 2013. – 32 с.
2. Материалы журнала «Начальная школа». – (2013 – 2015 гг.)
3. Программы для общеобразовательной школы. Начальные классы (1 – 4).
4. Ставивка В.И., Самонова Е.И. Русский язык. Учебник для 1 класса общеобразовательных учебных заведений с украинским языком обучения (устный курс). (Электронная версия).
5. Гудзик І.П. Шкільні програми для компетентнісно орієнтованого навчання російської мови у початкових класах / І.П Гудзик // Початкова школа. – 2006. – № 12.–С.46–50.

Практическое занятие 7 – 8 (2 час)

Тема: Сущность грамматических понятий и основные трудности их усвоения младшими школьниками. Типы грамматических упражнений.

План занятия

I. Теоретическая часть.

Понятийно-категориальный аппарат темы.

1. Виды грамматических понятий.

2. Грамматические упражнения.

3. Методика работы над ошибками.

4. Анализ ученических тетрадей. Классификация ошибок и приемы работы над ошибками.

5. Презентация методики работы над орфографическим правилом (на конкретном языковом материале):

–этапы работы над орфографическим правилом;

–научно обоснованная система упражнений для формирования орфографических навыков.

6. Алгоритм деятельности учителя по подготовке к уроку русского языка.

7. Проверка и анализ диктантов учащихся. Планирование урока работы над ошибками.

8. Комплексный анализ конспекта урока русского языка в соответствии с современными требованиями.

II. Проверка выполнения самостоятельной работы.

III. Защита учебного проекта по составлению фрагмента урока по устранению орфографических ошибок (3 – 4 класс).

Литература

Основная:

1. Гудзик И.Ф. Социокультурная линия содержания обучения русскому языку. Русская словесность в школах Украины./И.Ф Гудзик–2006.–№4.–С. 10–15.

2. Львов М.Р. Словарь-справочник по методике преподавания русского языка. / М.Р. Львов–М. : 1999. – 336 с.

3. Лысенкова С.Н. Методом опережающего обучения. / С.Н. Лысенкова – М. : 1990. – 198 с.

4. Лапшина И.Н.. Теория и практика начального обучения русскому языку в школах с украинским языком обучения / И.Н.Лапшина. / Учебное пособие в 2-х частях. – Винница, 2011. – 194 с.

5. Пахненко И.И. Методика преподавания русского языка в начальной школе с украинским языком обучения. / И.И. Пахненко– Сумы: «Университетская книга», 2012.–336 с.

Дополнительная:

1. Мельничук В.В. Русский – это интересно! Рабочая тетрадь по русскому языку для учащихся 2, 3, 4 классов. / В.В. Мельничук– Артемовск, 2008.–46 с.

2. Курганов С.Ю. Русский язык в таблицах и схемах(для учеников начальных классов). / С.Ю. Курганов– Х. : изд-во «Горсинг», 2012. – 56 с.

3. Потопахина Л.И. Русский язык. Диктанты: 1 – 4 классы. / Л.И. Потопахина – Х.: Торсинг, 2000. – 378 с.
4. Сальникова Т. Методика преподавания грамматики, правописания и развития речи. / Т. Сальникова – М. : 1996. – 140 с.
5. Стативка В.И., Самонова Е.И. Русский язык. Учебник для 1 класса общеобразовательных учебных заведений с украинским языком обучения (устный курс). / В.И. Стативка, Е.И. Самонова (Электронная версия).

Практическое занятие 9 (2 час)

Тема: Методика работы по формированию навыков работы с текстом.
Задачи и пути развития связной речи младших школьников

План занятия

I. Теоретическая часть.

Понятийно-категориальный аппарат темы.

1. Текст как основная дидактическая единица современного урока русского языка. Типы текста, их характеристика и сравнение.
2. Понятия: текст, стиль, тип речи, способ связи предложений в тексте, тема, микротема.
3. Методика работы над связной речью.
4. Поиск в разных учебниках (букварях, учебниках русского языка и чтения) возможностей для развития связной речи.
5. Связная речь как вид (процесс) и результат (продукт) речевой деятельности учащихся. Виды упражнений по связной речи.
6. Работа по развитию текстовых умений на уроках русского языка и литературы.
7. Овладение коммуникативной компетенцией как цель работы по развитию связной речи.
8. Система в работе по развитию связной речи учащихся в учебниках и оригинальных методических пособиях: Т.А. Ладыженской, Е.И. Никитиной, Н.А. Пленкина.
9. Презентации структуры уроков развития речи (методика работы над изложением, сочинением).
10. Моделирование фрагментов уроков, способствующих развитию связной речи (на выбор студента).
11. Проверка выполнения самостоятельной работы.
12. Модульный контроль знаний.

Литература

Основная:

1. Аркадьев А. Уроки чтения. / А. Аркадьева – М.: Балланс-С-иНФО. – 2004. – 112 с.
2. Горецкий В.Г. Уроки литературного чтения. / В.Г. Горецкий – М. : 1995. – 207 с.
3. Пахненко И.И. Методика преподавания русского языка в начальной школе с украинским языком обучения. / И.И. Пахненко – Сумы: «Университетская книга», 2012. – 336с.
4. Ладыженской Т.А. Речь. Речь. Речь. / под ред. Т.А. Ладыженской. – М. : 1990. – 144 с.

5. Ковалёва О.В. Памятки для работы над ошибками. / О.В. Ковалёва – Начальная школа, 2005, – №1. – С. 5 – 7.

Дополнительная:

1. Воробьева В.И., Тивикова С.К. Сочинения по картинам в начальных классах. / В.И. Воробьева – Тула, Москва, 2002. – 56 с.
2. Коченгина М.В. Как научить вашего ребенка писать изложения и сочинения. / М.В. Коченгина – Х. : Изд-во «Ранок», 2011. – 48 с.
3. Смолякова Н.В. Волшебный ручеёк: Хрестоматия. 1 – 4 классы. / Н.В. Смолякова – Донецк: ООО «ПКФ БАО», 2010.-236 с.
4. Чуракова Р.Г. Технология и аспектный анализ современного урока в начальной школе. / Р.Г. Чуракова. – М.: Академкнига, 2012.-56с.
5. Володарская М.А. Хрестоматия для внеклассного чтения «Весёлый ручеёк» / М.А. Володарская. – Х. :Ранок: Веста, 2006. – 160 с.

Семинарское занятие 2 (2 час.)

Тема: Методика развития речи учащихся. Методика работы над изложением и сочинением.

План занятия

- 1.Методика развития речи, связь с другими разделами курса дисциплины.
2. Обучение коммуникативно значимым нормам литературного языка.
- 3.Изучение речеведческих понятий.

Вопросы для коллективного обсуждения

- 1.Методика работы над связной речью.
- 2.Развитие навыков связного высказывания
- 3.Жанры речевых произведений учащихся.
4. Методика подготовки и проведения сочинений разных видов: сочинения-миниатюры, сочинения-описания, сочинения-повествования, сочинения-рассуждения.
4. Работа над образными средствами.

Задания для самостоятельной работы

1. Проектирование подготовительной работы к написанию сочинения на тему «Весна» (виды, варианты подготовки).
- 2.Создание презентации урока по написанию сочинения по картине («Power Point»).
3. Планирование работы по предупреждению ошибок в сочинении.
4. Составление картотеки ошибок.

Литература

Основная

1. Горецкий В.Г. Уроки литературного чтения. – М. : 1995. – 207 с.
2. Пахненко И.И. Методика преподавания русского языка в начальной школе с украинским языком обучения. – Сумы :«Университетская книга», 2012.–336 с.
3. Воробьева В.И., Тивикова С.К. Сочинения по картинам в начальных классах. – Тула, Москва : 2002. – 56 с.

4. Никитина М.И. Чтение и развитие речи: учебно-методическое пособие для студ. Вузов, обуч. По направл. Педагогика / М. И. Никитина, О.А. Красильникова. – СПб. :КАРО, 2006. – 300 с.

Дополнительная:

1. Коченгина М.В. Как научить вашего ребенка писать изложения и сочинения. / М.В. Коченгина – Х. : Изд-во «Ранок», 2011. – 48с.
2. Рассказы и сказки русских писателей.–М. :Детская литература, 1999.–248 с.
3. Смолякова Н.В. Волшебный ручеёк: Хрестоматия. 1 – 4 классы. – Донецк: ООО «ПКФ БАО», 2010. – 286 с.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I

Обучение грамоте как особая ступень овладения первоначальными умениями чтения и письма

Тема 1. Введение. Теория и методика обучения русскому языку как наука.

Науки о языке – основа его методики

1. На конкретных примерах покажите влияние межъязыковой интерференции и транспозиции на разных уровнях изучения русского языка (по 10 примеров).
2. Проанализируйте ведущие идеи школьной программы и учебников по русскому языку для начальных классов украинской школы. Сформулируйте выводы.
3. Ознакомьтесь со «Словарем-справочником по методике русского языка» (Львов М.Р. – М. : 1999). Выберите примеры 10 понятий, которые связаны непосредственно с процессом обучения, с деятельностью учителя и учащихся, так называемой технологией обучения.

Тема 2. Особенности обучения русскому языку на начальном этапе в условиях близкородственного украинско-русского двуязычия

1. Законспектируйте основные принципы-заповеди методической системы Ш.А.Амонашвили. Прочитайте: Амонашвили Ш.А. Здравствуйте, дети! – М. : 1986. – 208 с.
2. Ознакомьтесь и законспектируйте тему «История развития методики преподавания русского языка в школах Украины» (вклад Л.А.Булаховского, А.М.Беляева, Н.С.Вашуленко, И.Ф.Величковской, А.П.Коваль, И.Ф.Гудзик). (по уч. пособию Пахненко И.И. – Сумы : – 2012. – 336 с.))
3. Ознакомьтесь с методикой обучения письму Е.Н.Потаповой. Проанализируйте упражнения на развитие мускульной и тактильной памяти учащихся. Законспектируйте: Потапова Е.Н. Радость познания.–М. : 1990. – 96 с.
4. Разработайте конспект урока русского языка (2 класс). Покажите методику ознакомления с буквами, не совпадающими в русской и украинской графиках.

Изучите:

1. Безкоровайная Е.В. Русский язык. Поурочное планирование. Материалы к урокам (2 класс). / Е.В. Безкоровайная – Х. : Торсинг плюс. – 2009. – 26 с.
2. Яцук Т.И.. Русский язык.(3 класс). Разработки уроков к учебнику Э.С. Сильновой. / Т.И. Яцук – К. : «Генеза», 2013. – 36 с.

Змістовий модуль II

Современная система обучения чтению и литературе

Тема 3. Краткий историко-критический обзор становления и развития методики обучения чтению. Качества навыка чтения. Приемы формирования навыков плавного, правильного и беглого чтения

1. Проанализируйте Пояснительную записку к программе по чтению (1 – 4 кл.) и сформулируйте основные задачи уроков чтения в современной украинской школе.
2. Подберите специальные упражнения для формирования навыков выразительного чтения:

- упражнения на развитие четкости произношения;
- упражнения, вырабатывающие внимание к слову и его частям.
- упражнения, развивающие оперативное поле чтения и память.

Проанализируйте, почему учащиеся читают недостаточно выразительно.
 3. Законспектируйте цели и задачи уроков внеклассного чтения. См.: Светловская Н.Н., Пиче-оол Т.С. Обучение детей чтению: Детская книга и детское чтение. – М. : 1999. – 240 с.

Тема 4. Основы методики чтения и анализа произведений разных жанров. Методика работы над эпическими произведениями. Работа с детской художественной книгой

1. Охарактеризуйте содержание работы на каждом этапе урока чтения (на конкретном произведении для учащихся 4 класса) и покажите ведущие методические приемы работы.
2. Спроектируйте модель урока на выбранную тему, дайте методическое обоснование выбранному типу урока и приемам работы.

Змістовий модуль III

Методика изучения языковой теории, правописания и развития речи в начальных классах школы

Тема 5. Общие основы методики изучения грамматики в начальной школе. Содержание начального обучения русскому языку. Методы изучения русского языка

1. Проанализируйте содержание программы «Русский язык» (1 – 4 классы). Перечислите, какие знания составляют содержание обучения русскому языку в начальной школе, какие умения и навыки формируются у младших школьников. Сформулируйте конечный результат.
2. Сопоставьте принципы русской и украинской орфографии. Попытайтесь обосновать трудности, с которыми встречаются школьники, изучающие русский язык в начальной школе с украинским языком обучения.
3. Составьте классификацию ошибок, допущенных учащимися того класса, где вы проходите практику. Определите их частотность. Объясните причины ошибок.
4. Законспектируйте: Трушина С.В. Как эффективно тренировать орфографическую зоркость. – Начальная школа, 2005, № 3. Изучите: Ковалёва О.В. Памятки для работы над ошибками. – Начальная школа, 2005. – № 1.

Тема 6. Особенности изучения основ фонетики и графики, лексикологии и грамматики. Методика формирования орфографических навыков

1. Спроектируйте модель урока русского языка на выбранную тему. Покажите приемы лексической, орфоэпической и орфографической работы на уроке.
2. Составьте технологическую карту урока русского языка(тема и класс по выбору).
3. Напишите сами творческую работу (на уровне своих, студенческих возможностей) любого типа, жанра: стихи, прозу, драматическое произведение, научный или публицистический текст, воспоминание, письмо, дневник, литературно-критическую статью. Постарайтесь дать объективную самооценку.

4. Ознакомьтесь с книгами С.Л.Рябцевой «Диалог за партой». – М. : 1989 и «Речь. Речь. Речь...» под ред. Т.А. Ладыженской. – М. :1989. Используйте их методические советы в своей практической деятельности.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи бакалаврів, подано у вигляді табл. 6.1.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Модуль та теми курсу	Години	Академічний контроль	Бали	Література
Змістовий модуль I				
Обучение грамоте как особая ступень овладения первоначальными умениями чтения и письма				
Тема 1. Введение. Теория и методика обучения русскому языку как наука. Науки о языке – основа его методики Обучение грамоте как особая ступень овладения первоначальными умениями чтения и письма. Психологические, педагогические, лингвистические основы обучения грамоте	6	Індивідуальне заняття Практичне заняття	15	Див. список рекоменд. літератури
Змістовий модуль II				
Современная система обучения чтению и литературе				
Тема 3. Краткий историко-критический обзор становления и развития методики обучения чтению. Приемы формирования навыков плавного, правильного и беглого чтения. Приемы работы над формированием навыков сознательного чтения Приемы формирования и пути совершенствования навыков выразительного чтения	6	Індивідуальне заняття Практичне заняття	15	
Темы 4. Основы методики чтения и анализа произведений разных жанров	6	Семінарське заняття,	10	
Работа с детской художественной книгой. Структура уроков внеклассного чтения и методика их проведения		експрес-контроль Модульний контроль		

Змістовий модуль III Методика изучения языковой теории, правописания и развития речи в начальных классах школы				
Тема 5. Общие основы методики изучения русского языка в украинской школе. Содержание начального обучения русскому языку. Методы изучения русского языка	6	Індивідуальне заняття	15	
Темы 6. Особенности изучения основ фонетики и графики, лексикологии и грамматики. Методика развития речи учащихся начальных классов. Методика работы над изложением и сочинением	6	Семінарське заняття, тестування Модульний контроль	15	
Разом 36 часов	36		85	

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА (навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності бакалавра, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконанням бакалаврами ІНДЗ прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Методика навчання російської мови в початкових класах школи» – це вид науково-дослідної роботи бакалавра, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

✓ науково-педагогічне дослідження у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **30 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1 і 7.2.

Таблиця 7.1

**Критерії оцінювання ІНДЗ
(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату)**

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна к-сть балів за кожним критерієм
1	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	4 бали
2	Складання плану реферату	2 бали
3	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10 балів
4	Дотримання правил реферування наукових публікацій	4 бали
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	6 бали

6	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	4 бали
	Разом	30 балів

**Шкала оцінювання ІНДЗ
(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату)**

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	29 – 30	Відмінно
Достатній	21 – 28	Добре
Середній	15 – 20	Задовільно
Низький	0 – 14	Незадовільно

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Методика навчання російської мови в початкових класах школи».

Бакалавр може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – **30 балів**.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ІНДЗ
Змістовий модуль 1

**Обучение грамоте как особая ступень овладения первоначальными умениями
чтения и письма**

Тема 1. Введение. Теория и методика обучения русскому языку как наука. Науки о языке – основа его методики. Овладение грамоте как особая ступень овладения первоначальными умениями чтения и письма. Компетентностный подход к обучению.

1. Основные положения методических систем выдающихся методистов русского языка XIX–XX вв (на выбор: Ф.И.Буслаев, К.Д.Ушинский, Д.И.Тихомиров, Н.Ф.Бунаков, Т.Г.Рамзаева и др.).

2. Принципы и методы обучения русскому языку в условиях украинско-русского двуязычия.

3. Организация речевой деятельности учащихся на уроках русского языка в украинской школе.

4. Специфика обучения русскому языку на начальном этапе обучения в школах с украинским языком преподавания.

5. К.Д. Ушинский – основоположник методики начального обучения.

6. Ш.А.Амонашвили и его методическая система.

7. Сопоставительно-критический анализ методов обучения грамоте (на исторических примерах).

Тема 2. Особенности обучения русскому языку на начальном этапе в условиях близкородственного украинско-русского двуязычия.

1. Особенности усвоения элементов графической системы русского языка в национальной школе.
2. Развитие речи – ведущий принцип обучения русскому языку в начальных классах школы.
3. Развитие навыков связного высказывания на начальном этапе обучения русскому языку в национальной школе.
4. Особенности ознакомления с буквами, которые не совпадают в русском и украинском алфавитах.
5. Совершенствование навыков аудирования на уроках русского языка в украинской школе.
6. К.Д.Ушинский о роли родного языка как источника духовного богатства человека.
7. Обучение каллиграфическим навыкам письма леворуких детей.
8. Использование зарубежного опыта обучения в начальных классах школы.

Змістовий модуль II

.Современная система обучения чтению и литературе

Тема 3. Краткий историко-критический обзор становления и развития методики обучения чтению. Качества навыка чтения. Приемы формирования навыков плавного, правильного и беглого чтения. Приемы работы над формированием навыков сознательного чтения. Приемы формирования и пути совершенствования навыков выразительного чтения

1. Пушкинская строка в детской литературе.
2. Г.Х.Андерсен и его произведения на уроках чтения в начальных классах школы.
3. Школа, семья, библиотека и школьник-читатель.
4. Авторская методика М.М.Бахтина «Литература как предмет эстетического цикла».
5. Психологические основы восприятия художественного произведения младшими школьниками.

Тема 4. Методика чтения и анализа художественного произведения в начальных классах. Особенности работы над составлением плана художественного произведения и научно-познавательной статьи. Принципы проведения словарной работы. Методика обучения пересказу. Основы методики чтения произведений разных родов и жанров. Методика работы над эпическими произведениями. Методика чтения и анализа стихотворений, басен, научно-познавательных статей.

1. Приемы развития воображения детей и их способностей как читателя.
2. Психолого-педагогические и общезыковые предпосылки, условия и закономерности становления у младших школьников интереса к книгам, к самостоятельному чтению книг.
3. Ц.П.Балталон – основоположник метода воспитательного чтения.
4. Виды и формы внеурочной работы с детской художественной книгой.
5. Совершенствование навыка чтения в разные годы обучения.

Змістовий модуль III

Методика изучения языковой теории и развития речи в начальных классах школы

Тема 5. Общие основы методики изучения русского языка в украинской школе. Содержание начального обучения русскому языку. Методы изучения русского

языка в школе. Государственный стандарт образования. Лингвосопоставительный анализ учебного материала русского и украинского языков.

1. Основные положения авторской методики обучения русскому языку в начальных классах Малыхиной Е.В.

2. Авторская методика Потаповой Е.Н. по интенсификации системы обучения письму младших школьников.

3. Способы повышения познавательной активности учащихся на уроке и повышение уровня их самостоятельности.

4. Взаимосвязь мышления и речи как методологическая основа работы по развитию речи учащихся.

5. Внеклассная работа по русскому языку в начальной школе.

Тема 6. Особенности изучения основ фонетики и графики, лексикологии, грамматики – морфологии и синтаксиса. Методика работы над формированием орфографических навыков. Усвоение орфографии младшими школьниками. Виды орфографических упражнений и обучающих диктантов. Методика работы над ошибками. Методика развития речи учащихся. Методика работы над изложением и сочинением

1. Развитие методики начального обучения русскому языку на современном этапе.

2. Специфика формирования орфографических действий в условиях украинско-русского двуязычия.

3. Взаимосвязь работы по развитию речи детей с другими видами занятий по русскому языку. Культура речи учителя и ее значение.

4. Процесс подготовки учащихся к различным видам сочинений.

5. Обучение школьников самопроверке и самостояльному совершенствованию написанного текста сочинения как средство их активной работы над культурой речи.

6. Методическое наследие К.Д.Ушинского в практике обучения русскому языку в современной школе.

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Методика навчання російської мови в початкових класах школи» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до системи рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-балльну) та європейську (ECTS) шкалу.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності	Максимальна к-сть балів за одиницю	Одиниць	Всього балів
1	Відвідування лекцій	1	3	3
2	Відвідування семінарських занять Відвідування практичних занять	1 1	2	2 9
3	Виконання завдань із самостійної роботи	5	17	85
4	Робота на семінарському та практичному занятті(в тому числі доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії та ін.)	всього 11, в тому числі за видами: сем. – 2 б. практ. – 9 б.	10	110
5	ІНДЗ	30	1	30
6	Написання реферату	10	1	10
7	Виконання модульної контрольної роботи	25	2	50
8	Екзамен			40

Разом : 299 балів

Коефіцієнт успішності – 1,79

Всього балів з урахуванням коефіцієнту

100

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.

➤ **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

Шкала оцінювання національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)
0 – 34	F	незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень бакалаврів

Оцінка	Критерій оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет

	вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.
--	--

Кожний модуль включає бали за поточну роботу бакалавра на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує бакалавр за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях (див. п. «Захист творчих проектів»).

Модульний контроль знань бакалаврів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

•*Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

•*Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

•*Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуацій пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
- ✓ завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Методика навчання російської мови».

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Значення, ученово-воспілтательные задачи уроков літературного читання в начальній школі. Требования к ЗУНам (знаниям, умениям, навыкам) по классам обучения.
2. Задачи и содержание основных этапов уроков классного чтения.
3. Приемы подготовки к первичному восприятию текста произведений.
4. Виды чтения. Приемы организации первичного знакомства с произведениями различных жанров.
5. Задачи словарной работы на уроках чтения и способы ее организации при чтении нового произведения.
6. Повторное чтение и виды анализа произведений.
7. Приемы работы над правильностью и беглостью чтения при формировании навыков чтения.
8. Совершенствование навыков чтения. Выразительность и осознанность чтения.
9. Деление произведения на части. Виды планов и методика работы с планом.
10. Методические основы работы над идеей произведения и его действующими лицами.
11. Методика работы над рассказом с учетом жанровых особенностей.
12. Методика работы над сказкой; виды сказок, изучаемых в начальной школе.
13. Чтение стихотворений эпического и лирического жанра.
14. Методика работы над басней; жанровое своеобразие басен.
15. Методика работы над научно-познавательной статьей и очерком.
16. Обобщающая беседа. Обобщающий урок.
17. Развитие методики чтения на современном этапе.
18. Задачи внеклассного чтения. Структура уроков внеклассного чтения на разных этапах развития читательской самостоятельности.
19. Формирование языковых понятий. Реализация воспитательной функции языка. Методы изучения русского языка в школе.
20. Формирование грамматических понятий в начальных классах. Этапы их усвоения.
21. Грамматические упражнения, их виды и методические требования к их проведению.
22. Грамматический разбор, его виды и методика работы.
23. Методика изучения фонетики и графики.
24. Методика изучения лексики и семантики.
24. Система работы по изучению темы «Состав слова» в начальной школе.
25. Система изучения частей речи по традиционным и авторским программам.
26. Система работы по теме «Имя существительное». Методика работы над отдельными категориями.
27. Система работы по теме «Имя прилагательное». Зависимость формы имени прилагательного от формы имени существительного и методика работы над ними.
28. Система работы по теме «Глагол». Методика работы над отдельными категориями глагола в начальной школе.
29. Система работы над темой «Местоимение». Особенности изучения темы в начальных классах.
30. Методика работы над служебными словами в начальных классах (предлог, союз).
31. Система работы над синтаксическими понятиями и пунктуацией в начальных классах.
32. Формирование орфографических действий и навыка правописания.
33. Методы и приемы обучения правописанию.

34. Виды словарной работы на уроках русского языка, методика проведения словарной работы.
35. Типология уроков русского языка. Структура одного из типов урока русского языка.
36. Методика работы над изложением в начальных классах.
37. Методика работы над сочинением в начальных классах.
38. Методика работы над ошибками в письменных работах учеников начальных классов.

ТЕМАТИКА КУРСОВЫХ РОБИТ

1. Система работы над изложением в начальных классах.
2. Обучение выразительному чтению учащихся начальных классов на уроках чтения.
3. Методика изучения поэтического произведений в начальных классах.
4. Развитие речи младших школьников при обучении пересказу.
5. Использование наглядных пособий и дидактических материалов на уроках русского языка.
6. Использование занимательного материала и дидактических игр в период обучения грамоте.
7. Особенности работы по подготовке и обучению письму леворуким детей.
8. Методика изучения сказок в начальных классах.
9. Методика работы над пересказом. (Развитие речи младших школьников при обучении пересказу.)
10. Нетрадиционные формы проведения уроков русского языка в начальных классах.
11. Приемы развития орфографической зоркости младших школьников на уроках русского языка.
12. Словарно-орфографическая работа на уроках русского языка по усвоению слов с непроверяемыми написаниями.
13. Специфика работы над сочинениями определенного жанра (загадка, считалка, сказка и др.).
14. Развитие речи учащихся 3 (4) кл. при работе над сочинениями на основе наблюдений.
15. Развитие речи учащихся 3 (4) кл. при работе над сочинениями различных жанров (стихотворение, рассказ, сказка и др.).
16. Развитие речи учащихся 3 (4) кл. при работе над сочинениями-описаниями.
17. Развитие речи младших школьников при работе над творческими изложениями.
18. Развитие речи младших школьников 3 (4) кл. при работе над сочинением по картине.
19. Развитие связной речи младших школьников на уроках изложения разных видов.
20. Развитие речи младших школьников при изучении сказок.
21. Развитие орфографического навыка младших школьников при работе над проверяемыми гласными в корне слова.
22. Обучение учащихся начальных классов выразительному чтению как средству воплощения литературно-художественного произведения в звучащей речи.
23. Обучение учащихся начальных классов выразительному чтению при изучении поэтических произведений в начальной школе.
24. Использование дидактических игр и занимательного материала на уроках русского языка в начальных классах как средство развития познавательного интереса.
25. Дидактические игры и занимательный материал как средство формирования фонематического слуха у учащихся 1 класса в период обучения грамоте.
26. Приемы формирования каллиграфического навыка письма у учащихся начальных классов.
27. Особенности формирования навыка письма у леворуких детей.

28. Развитие орфографического навыка младших школьников при усвоении слов с непроверяемыми гласными в корне слова.
29. Развитие орфографического навыка младших школьников при обучении правописанию парных согласных в корне слова.
30. Приемы развития орфографической зоркости младших школьников на уроках русского языка.
31. Работа по развитию речи младших школьников на уроках чтения.
32. Развитие речи младших школьников при обучении пересказу на уроках чтения и русского языка.
33. Роль фразеологизмов в обогащении речи учащихся в начальных классах.
34. Нетрадиционные формы проведения уроков русского языка в начальной школе как средство активизации познавательной деятельности учащихся.
35. Интегрированные уроки в начальных классах как средство активизации познавательной деятельности учащихся.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Російська мова. 1 – 4 кл.(початкова школа). Учебная программа по русскому языку для 1 – 4 классов общеобразовательных учебных заведений с украинским языком обучения. (авторы: І.М.Лапшина, Гудзик І.П., О.В. Вербецька, Л.Г. Купцова), К. : Освіта, 2014. – С. 117 – 160.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти. Загальні положення. Постанова Кабінету Міністрів України № 462 від 20.04.2011 р. – 144 с.
3. Російська мова 1 – 4 кл.(початкова школа). Учебная программа по русскому языку для 1 – 4 классов общеобразовательных учебных заведений с русским языком обучения (авторы: М.В. Коченгина, И.П. Гудзик, Н.С. Вашуленко, Н.Г. Каневская, Э.С. Сильнова, О.Ю. Прищепа, Е.Г. Лобчук), К. : Освіта, 2014.
4. Баранов М.Т. Методика преподавания русского языка. / М.Т. Баранов – М. : 2001. – 368 с.
5. Коваль А.П. Методика преподавания русского языка в школах с украинским языком обучения. / А.П. Коваль – К. : «Вища школа», 1989. – 311 с.
6. Пахненко И.И. Методика преподавания русского языка в начальной школе с укр. языком обучения. / И.И. Пахненко – Сумы: «Университетская книга», 2012. – 336 с.
7. И.Н. Лапшина. Теория и практика начального обучения русскому языку в школах с украинским языком обучения. Учебное пособие в 2-х частях. / И.Н. Лапшина – Винница., 2011 – 194с.

Додаткова:

1. Анисимова В.А. Русский язык: 3 класс: Учебник для общеобразовательных учебных заведений с обучением на украинском языке. / В.А. Анисимова – К. : Ирпень: Перун, 2010. – 153 с.
2. Анисимова В. А. Русский язык: 4 класс: Учебник для общеобразовательных учебных заведений с обучением на украинском языке. / В.А. Анисимова – К. : Ирпень: Перун, 2010. – 176 с.

3. Гудзик И.Ф. Новое в предмете требует новых способов усвоения. Характеристика методов обучения русскому языку с учетом компетентной ориентированности образования. / И.Ф. Гудзик // Русская словесность в школах Украины. – 2007. – № 1. – С. 2 – 6.
4. Илюхина В.А. Письмо с «секретом» (Из опыта работы по формированию каллиграфических навыков письма учащихся). / В.А. Илюхина – М. : 1994.–48 с.
5. Лапшина И.Н., Зорька Н.Н. Русский язык: 1 класс. Учебник для общеобразовательных учебных заведений с обучением на украинском языке. / И.Н. Лапшина, Н.Н. Зорька. – К. : « Освіта», 2012. – 176 с.
6. Лапшина И.Н., Зорька Н.Н. Русский язык: 2 класс. Учебник для общеобразовательных учебных заведений с обучением на украинском языке. / И.Н. Лапшина, Н.Н. Зорька. – К. : « Освіта», 2013. – 176 с.
7. Данилина И.В. Литературное чтение.3 класс.1 семестр (по учебнику И.Н.Лапшиной, Т.Д.Поповой). / И.В. Данилина – Х.: Изд.группа «Основа», 2014.(Серия «Начальная школа. Мой конспект»). – 120 с.
8. Линникова Л.В Чтение. 4 класс. 1-П семестр (для школ с русским языком обучения). / Л.В. Линникова – Х.: Изд.группа «Основа», 2012. (Серия «Начальная школа. Мой конспект»). – 113 с.
9. Смолякова Н.В. Волшебный ручей: Хрестоматия. 1 – 4 классы. – Донецк: ООО «ПКФ «БАО», 2010. – 288 с.
10. Вашуленко Н.С., Лапшина И.Н. Букварь. Учебник для 1 класса общеобразовательных заведений с русским языком обучения. / Н.С. Вашуленко, И.Н. Лапшина. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2012. – 144 с.
11. И.Н. Лапшина. Теория и практика начального обучения русскому языку в школах с украинским языком обучения / И.Н. Лапшина /Учебное пособие в 2-х частях. – Винница., 2011. – 194 с.
12. Шевелева Л.А. Сборник диктантов по русскому языку. 1 – 4 класс. / Л.А. Шевелева – К. : Изд-во «Ранок», 2007. – 227 с. http://gdz-masters.org/news/rus_jazyk_1_4_sheveleva_sborka_diktantov/2014-10-28-2556

Інтернет-ресурси:

1. ГРАМОТА. РУ – справочно-информационный интернет-портал «Русский язык» [<http://www.gramota.ru>].
2. Российский общеобразовательный портал [<http://www.school.edu.ru>].
3. Открытый класс – сетевое образовательное сообщество [<http://www.openclass.ru/>].
4. Сайт «Интерактивная доска в школе» [<http://interaktiveboard.ru/>].
5. Приложение к газете «Первое сентября» (статьи «Из опыта работы учителей») [<http://festival.1september.ru/>].
6. Издательство «Дрофа» (мультимедийные пособия) [<http://www.drofa.ru>].
7. Образовательные ресурсы Интернета [<http://www.alleng.ru>].
8. Образовательная система «Школа – 2100» [<http://www.school2100.ru/>].
9. Школа России (учебно-методический комплекс) [<http://school-russia.prosv.ru/>]

10. Школьный портал [<http://portal-school.ru>].
11. Обучения грамоте. Чтение. 1 класс. I семестр <http://e-kniga.in.ua/product/navchannyagramoti1klas1semestrchtenie/>
12. Обучения грамоте. Чтение. 1 класс. II семестр <http://e-kniga.in.ua/product/navchannyagramoti1klas2semestrchitannja/>
13. osoblivosti_zmistu_novikh_navchalnikh_program.doczaochna-shkola.at.ua/osoblivosti_zmistu_novikh_navchalnikh_program....
14. Уроки по школьной программе, методические разработки уроков для первоклассников <http://school.xvatit.com/index.php?title=1%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%8...>
15. Уроки для второклассников, видеоматериалы, раздаточный материал и многое другое : <http://school.xvatit.com/index.php?title=2%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%8...>
16. Уроки для третьеклассников: <http://school.xvatit.com/index.php?title=3%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%8...>
17. Уроки и учебные материалы для учителей и учеников 4-х классов: <http://school.xvatit.com/index.php?title=4%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%8...>
18. www.1september.ru
19. www.school.edu.ru
20. www.uroki.net